

บทที่ 2

กรอบแนวคิดทางทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 กรอบแนวคิดทางทฤษฎี

1) ทฤษฎีความได้เปรียบโดยสมบูรณ์

Adam Smith ผู้เขียนหนังสือเรื่อง ความมั่งคั่งของชาติ (The Wealth of Nation) ตีพิมพ์เผยแพร่ในปี ค.ศ. 1776 ได้กล่าวถึงทฤษฎีความได้เปรียบโดยสมบูรณ์ (Absolute advantage) ว่า การค้าจะเกิดขึ้นกับ 2 ประเทศ เมื่อประเทศหนึ่งมีประสิทธิภาพมากกว่าอีกประเทศหนึ่งในการผลิตสินค้าหนึ่งและด้อยกว่าในการผลิตสินค้าอีกชนิดหนึ่ง ทั้งนี้ทั้งสองประเทศจะก่อให้เกิดความชำนาญเฉพาะอย่างในการผลิตสินค้าที่ตนมีความได้เปรียบโดยสมบูรณ์ (นิลิต พันธมิตร, 2548) การที่ประเทศเลือกผลิตแต่เฉพาะสินค้าและบริการที่ตนมีความถนัดและมีความสามารถ แล้วนำสิ่งที่ผลิตไปแลกเปลี่ยนและบริการชนิดอื่นที่ประเทศตนเองต้องการย่อมจะทำให้ทุกฝ่ายได้รับประโยชน์ เพราะการผลิตรวมทั้งหมดที่เกิดจากการผลิตอย่างมีประสิทธิภาพมากกว่าผลผลิตที่ได้รับจากการที่ทุกคนจะผลิตสินค้าและบริการทุกชนิดที่ต้องการขึ้นเอง ด้วยหลักการดังกล่าว Smith จึงเชื่อว่าหากประเทศต่างๆ ใช้หลักการเดียวกันนี้คือ การแบ่งงานระหว่างประเทศ ประเทศก็จะได้รับประโยชน์จากการแบ่งกันในรูปแบบของการค้าระหว่างประเทศ ทฤษฎีดังกล่าวนี้ของ Smith มีความบกพร่องบางอย่างที่ไม่สอดคล้องกับความเป็นจริงอยู่หลายประการ เช่น การที่ให้ความสำคัญต่อแรงงานเพียงอย่างเดียวโดยไม่คำนึงถึงปัจจัยการผลิตและทรัพยากรประเภทอื่นซึ่งมีความสำคัญและจำเป็นจะต้องนำมาใช้ในการผลิตสินค้าและบริการไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าแรงงาน การไม่นำเรื่องของค่าขนส่งสินค้าระหว่างประเทศ เข้ามาพิจารณาประกอบในการเลือกผลิตสินค้าของประเทศต่างๆ ตลอดจนข้อสมมติที่ปัจจัยการผลิตไม่สามารถเคลื่อนย้ายระหว่างประเทศได้ โดยเฉพาะปัญหากรณีที่ประเทศใดประเทศหนึ่งได้เปรียบอย่างสมบูรณ์แม้เพียงอย่างเดียว ถ้าอธิบายตามหลักทฤษฎีนี้แล้ว การค้าระหว่างประเทศจะไม่เกิดขึ้น แต่ในความเป็นจริงแล้วทั้ง 2 ประเทศ ยังคงค้าขายได้ตามปกติ จากข้อจำกัดดังกล่าว David Ricardo จึงได้พัฒนาทฤษฎีการค้าระหว่างประเทศขึ้นมาใหม่ โดยเรียกว่า ทฤษฎีการค้าได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ (Theory of Comparative Advantage)

2) ทฤษฎีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ

ทฤษฎีการค้าได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ (Theory of Comparative Advantage) มีข้อสมมติฐานที่เหมือนกับทฤษฎีการค้าได้เปรียบโดยสมบูรณ์ของ Adam Smith คือ มีประเทศคู่ค้า 2 ประเทศ และมี

สินค้า 2 ชนิด มีการค้าเสรี มีต้นทุนการผลิตคงที่ ไม่มีต้นทุนค่าขนส่ง ราคานิยมและเทคโนโลยีของประเทศต่างๆ เหมือนกัน มีการเคลื่อนย้ายแรงงานได้อย่างสมบูรณ์ภายในประเทศแต่ไม่สามารถเคลื่อนย้ายได้ระหว่างประเทศ และแรงงานแต่ละประเทศมีประสิทธิภาพต่างกัน และเชื่อถือในทฤษฎีมูลค่าแรงงาน ทฤษฎีของ Ricardo เป็นทฤษฎีที่มีชื่อเสียงมากซึ่งอธิบายแบบแผนการค้าระหว่างประเทศได้ชัดเจนและเป็นที่ยอมรับในสมัยนั้น Ricardo มีแนวคิดในเรื่องการค้าระหว่างประเทศ การจัดสรรทรัพยากรธรรมชาติ ภายใต้ระบบเศรษฐกิจจะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพควรขึ้นอยู่กับหลักของการได้เปรียบโดยเปรียบเทียบของระบบเศรษฐกิจ ในทางปฏิบัติมีบางประเทศที่สามารถผลิตสินค้าและบริการได้มากกว่าประเทศอื่นเกือบทุกชนิดต่างๆ ที่ใช้จำนวนแรงงานเท่ากัน แม้กระนั้นการค้าระหว่างประเทศก็เกิดขึ้นได้ และประเทศคู่ค้าก็ยังได้รับประโยชน์ร่วมกัน การได้เปรียบโดยเปรียบเทียบจะเป็นตัวกำหนดแบบแผนของการค้าระหว่างประเทศ

หลักสำคัญของทฤษฎีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบมีอยู่ว่า ประเทศใดผลิตสินค้าได้ดีกว่าทั้ง 2 ชนิดแล้ว ประเทศนั้นควรเลือกที่จะผลิตและส่งออกสินค้าที่ตนได้เปรียบ โดยเปรียบเทียบมากที่สุด 1 ชนิด คือผลิตสินค้าที่ต้นทุนต่ำกว่าเมื่อเปรียบเทียบการผลิตสินค้าชนิดเดียวกันในอีกประเทศหนึ่ง และนำเข้าสินค้าที่ตนได้เปรียบโดยเปรียบเทียบน้อยที่สุด หรือสินค้าที่ตนผลิตโดยเสียต้นทุนสูงกว่าภายใต้ปัจจัยการผลิตชนิดเดียวกันคือแรงงาน แต่ไม่ได้หมายความว่าประเทศที่มีความสามารถในการผลิตต่ำ จะต้องหยุดผลิตสินค้าทุกชนิดที่แรงงานมีประสิทธิภาพในการทำงานต่ำมากในทุกๆ ทางแต่ควรหยุดผลิตเฉพาะสินค้าที่แรงงานมีความสามารถในการผลิตต่ำที่สุด ถ้าทุกประเทศกำหนดแบบแผนการค้าในลักษณะนี้แล้ว ทุกประเทศจะได้รับประโยชน์จากการทำการค้า แต่จากทฤษฎีนี้ยังคงเน้นความสำคัญของปัจจัยการผลิตเพียงอย่างเดียวคือ แรงงาน ซึ่งทำให้การวิเคราะห์เรื่องการค้าระหว่างประเทศมีขอบเขตจำกัด ดังนั้นในระยะต่อมาจึงได้มีผู้ทำการขยายขอบเขตของทฤษฎีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ เพื่อให้สามารถนำไปใช้ในการวิเคราะห์การค้าระหว่างประเทศได้อย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น ซึ่งทำให้ทฤษฎีสามารถอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นได้อย่างชัดเจน ซึ่งบุคคลสำคัญที่ได้สร้างแนวความคิดเกี่ยวกับการค้าระหว่างประเทศสมัยใหม่คือ Eil Heckcher และ Bertil Ohlin

3) ทฤษฎีการค้าของ Heckcher – Ohlin

ทฤษฎีการค้าของ Heckcher – Ohlin Theory หรือในบางครั้งเรียกว่าแบบจำลองการค้าระหว่างประเทศของ Heckcher – Ohlin อยู่ภายใต้ข้อสมมติฐานดังนี้ (นิสิต พันธมิตร, 2548)

1. มีการพิจารณาเฉพาะ 2 ประเทศ สินค้า 2 ชนิด (X, Y) และปัจจัยการผลิต 2 ชนิด ได้แก่ ปัจจัยทุน (K) และปัจจัยแรงงาน (L)
2. ประเทศทั้งสองมีการใช้เทคโนโลยีในการผลิตที่เหมือนกัน

3. สินค้า X มีการผลิตโดยเน้นหนักในด้านการใช้แรงงาน (labor intensive) และสินค้า Y เป็นสินค้าประเภทเงินทุน (capital intensive)

4. ทั้งสองประเทศผลิตภายใต้ผลตอบแทนคงที่เหมือนกัน (constant returns to scale)

5. ทั้งสองประเทศมีความชำนาญในการผลิตที่แตกต่างกัน

6. รสนิยมของทั้งสองประเทศเหมือนกัน

7. ตลาดสินค้าและปริมาณในสองประเทศเป็นแบบมีการแข่งขันสมบูรณ์เหมือนกัน

8. มีการเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิตอย่างสมบูรณ์ภายในประเทศแต่ไม่มีการเคลื่อนย้ายระหว่างประเทศ

9. ไม่มีต้นทุนการขนส่ง (transportation cost) หรืออุปสรรคขวางกั้นของกระบวนการเคลื่อนย้ายที่เป็นอิสระของการค้าระหว่างประเทศ

10. มีการจ้างงานอย่างเต็มที่ของปัจจัยการผลิตทั้งสองประเทศ

11. การค้าระหว่างประเทศทั้งสองประเทศเป็นแบบสมดุล

สาระสำคัญของทฤษฎีภายใต้ข้อสมมติฐานข้างต้นคือ ประเทศจะส่งออกสินค้าที่เน้นใช้ปัจจัยการผลิตที่มีอยู่มากโดยเปรียบเทียบ และนำเข้าสินค้าที่เน้นใช้ปัจจัยการผลิตที่มีอยู่น้อยโดยเปรียบเทียบ นั่นคือถ้าประเทศใดมีแรงงานมาก (labor abundant) ประเทศนั้นก็ส่งออกสินค้าที่ใช้แรงงานเป็นปัจจัยหลัก (labor intensive goods) ในทางตรงกันข้ามประเทศที่มีสินค้าประเภททุนมาก (capital abundant) ก็จะส่งออกสินค้าที่เน้นใช้สินค้าประเภททุนเป็นปัจจัยหลัก (capital intensive goods) จะเห็นได้ว่าทฤษฎีของ Heckscher – Ohlin ทำการวิเคราะห์ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่มีความเหมาะสมในการใช้เป็นนโยบายการพัฒนาการค้าและอุตสาหกรรมของประเทศมากยิ่งขึ้น เนื่องจากเป็นแนวคิดที่อธิบายอย่างชัดเจนว่าประเทศควรจะผลิตอะไรเพื่อการส่งออก โดยพิจารณาจากปัจจัยการผลิตที่มีอยู่มากในประเทศ ต่อมาแซมมวลสันได้ปรับปรุงแนวความคิดของ Heckscher – Ohlin โดยอธิบายว่าประเทศต่างๆ มีปัจจัยการผลิตแต่ละชนิดมากน้อยต่างกัน ประเทศหนึ่งจะมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการผลิต และจะผลิตสินค้า รวมทั้งส่งออกสินค้าที่มีเทคโนโลยีการผลิตที่เหมาะสมกับปัจจัยการผลิตที่มีอยู่มากในประเทศนั้น

4) แนวความคิดการค้าระหว่างประเทศของ Bela Balassa

ในการศึกษาด้านความสามารถในการแข่งขัน (competitiveness) และความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ (comparative advantage) ของการส่งออกของประเทศหนึ่งๆ นักเศรษฐศาสตร์มักนิยมใช้ค่าดัชนี RCA หรือดัชนีความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบที่ปรากฏ (Revealed Comparative Advantage Index) ซึ่งแสดงถึงความได้เปรียบทางการผลิตตามความเชี่ยวชาญเฉพาะอย่างของประเทศใดประเทศหนึ่งในสินค้าใดๆ โดยวัดความสามารถได้จากอัตราการส่งออกและนำเข้าของ

ประเทศนั้น เมื่อเทียบกับอัตราการส่งออกและนำเข้ารวมของโลก การวิเคราะห์เฉพาะค่า RCA โดยไม่ได้พิจารณาส่วนแบ่งการตลาดด้วยก็จะทำให้ไม่ได้ภาพของความสามารถในการแข่งขันที่ชัดเจนว่าประเทศใดครองตลาดอยู่ในสัดส่วนที่มากกว่า ดังนั้นจึงควรพิจารณาค่า RCA ร่วมกับส่วนแบ่งการตลาด (คมสัน สุริยะ, 2544)

ทฤษฎีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในทางการค้าของ Bela Balassa ซึ่งพิจารณาจากต้นทุนเปรียบเทียบและความแตกต่างของปัจจัยที่ไม่ใช่ราคา เช่น ชื่อเสียงของสินค้าที่มีผลต่อแบบแผนของการค้าระหว่างประเทศ และภายใต้สมมติฐานที่ว่าทุกประเทศมีรสนิยมเหมือนกัน มีภาระภาษีศุลกากรของแต่ละอุตสาหกรรมเหมือนกัน และอัตราส่วนมูลค่าการส่งออก-นำเข้า จะสะท้อนถึงการได้เปรียบโดยเปรียบเทียบทางการค้า ถ้าพิจารณาการส่งออกและการนำเข้าในสินค้าประเภทเดียวกัน ดังนั้น ประเทศหนึ่งจะผลิตสินค้าชนิดหนึ่งที่มีต้นทุนเปรียบเทียบต่ำที่สุด และจะให้อีกประเทศหนึ่งผลิตสินค้าประเภทอื่น โดยที่การได้เปรียบโดยเปรียบเทียบทางการค้าจะเป็นตัวกำหนดโครงสร้างการส่งออก

แนวความคิดเกี่ยวกับความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบของบาลาสซา (Balassa's RCA) อาศัยทฤษฎีการแข่งขัน (competitiveness) และการอาศัยซึ่งกันและกัน (complementarity) ดังนี้

ลักษณะการแข่งขัน (competitiveness) หมายถึง การที่ประเทศสมาชิกผลิตสินค้าประเภทคล้ายๆกันซึ่งทำให้มีโครงสร้างการส่งออกและการนำเข้าคล้ายๆกัน ทำให้ต้องแข่งขันกันเอง

ลักษณะการอาศัยซึ่งกันและกัน (complementarity) หมายถึง การที่ประเทศสมาชิกผลิตสินค้าประเภทที่ต่างกัน ทำให้มีโครงสร้างการส่งออกและการนำเข้าที่ต่างกัน ทำให้มีลักษณะอาศัยซึ่งกันและกันได้ดี

การคำนวณค่าดัชนี RCA ตามวิธีการของ Balassa เป็นการอธิบายอัตราส่วนของส่วนแบ่ง (Export share) ของสินค้า i ต่อการส่งออกทั้งหมดของประเทศ j ต่อส่วนแบ่งของสินค้า i จากการส่งออกทั้งหมดของโลก ซึ่งแสดงเป็นสมการดังนี้

การคำนวณค่าดัชนี RCA ตามวิธีการของ Balassa เป็นการอธิบายอัตราส่วนของส่วนแบ่ง (Export share) ของสินค้า i ต่อการส่งออกทั้งหมดของประเทศ j ต่อส่วนแบ่งของสินค้า i จากการส่งออกทั้งหมดของโลก ซึ่งแสดงเป็นสมการดังนี้

$$RCA_{ij} = \frac{X_{ij} / X_j}{X_{iw} / X_w}$$

โดยที่ RCA_{ij} = ดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏของสินค้าส่งออกของประเทศ j

X_{ij} = มูลค่าการส่งออกสินค้า i ของประเทศ j

X_j = มูลค่าการส่งออกสินค้าทั้งหมดของประเทศ j

X_{iw} = มูลค่าการส่งออกสินค้า i ของโลก

X_w = มูลค่าการส่งออกสินค้าทั้งหมดของโลก

จากสมการข้างต้นแปลความหมายได้ดังนี้

ถ้าค่า RCA มากกว่า 1 แสดงว่าประเทศนั้นมีสัดส่วนการส่งออกสินค้านั้นต่อการส่งออกสินค้าทั้งหมด มากกว่าสัดส่วนการนำเข้าสินค้านั้นต่อการนำเข้าสินค้าทั้งหมดของโลก หรือประเทศดังกล่าวมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ (revealed comparative advantage) ในการส่งออกสินค้าชนิดนั้น

ถ้าค่า RCA น้อยกว่า 1 แสดงว่าประเทศนั้นมีสัดส่วนการส่งออกสินค้านั้นต่อการส่งออกสินค้าทั้งหมด น้อยกว่าสัดส่วนการนำเข้าสินค้านั้นต่อการนำเข้าสินค้าทั้งหมดของโลก หรือประเทศดังกล่าวไม่มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ (revealed comparative disadvantage) ในการส่งออกสินค้าชนิดนั้น

ถ้าค่า RCA เท่ากับ 1 แสดงว่าประเทศนั้นมีสัดส่วนการส่งออกสินค้านั้นต่อการส่งออกสินค้าทั้งหมด เท่ากับสัดส่วนการนำเข้าสินค้านั้นต่อการนำเข้าสินค้าทั้งหมดของโลก หรือประเทศดังกล่าวไม่ได้อยู่ในฐานะที่ความได้เปรียบหรือไม่มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ ในการส่งออกสินค้าชนิดนั้น

โดยทั่วไปแล้วนอกจากจะพิจารณาค่า RCA ที่มากกว่า 1 แล้วยังต้องพิจารณาเปรียบเทียบกับค่า RCA ของประเทศคู่แข่งที่ส่งออกไปในตลาดประเทศเดียวกันด้วย เพื่อบ่งบอกความสามารถในการแข่งขันว่ามากหรือน้อยกว่าประเทศคู่แข่งเพียงใด

ประเทศไทย จะมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในสินค้า เมื่อค่า RCA_{ij} มากกว่า 1 ในทางตรงกันข้าม ประเทศไทย จะไม่มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในสินค้าเมื่อค่า RCA_{ij} น้อยกว่า 1 และหากค่า RCA_{ij} เท่ากับ 1 แสดงว่าสินค้า มีส่วนครองตลาดคงที่หรือทัดเทียมกับค่าเฉลี่ยของโลก ดังนั้นจึงสามารถใช้ค่า RCA วัดแนวโน้มความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในผลิตส่งออกของไทย เทียบกับผลิตภัณฑ์ส่งออกของประเทศคู่แข่ง เพื่อบ่งบอกถึงความสามารถในการแข่งขันการส่งออกผลิตภัณฑ์ของไทยว่ามีแนวโน้มอย่างไร และหากค่าความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (RCA) มีแนวโน้มสูงขึ้นย่อมชี้ให้เห็นถึงความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบด้านความสามารถในการส่งออกของไทยจะมีแนวโน้มที่ดี และถ้าแนวโน้มความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (RCA) มีแนวโน้มลดลง ย่อมชี้ให้เห็นถึงความสามารถในการแข่งขันการส่งออกของไทยจะเสียเปรียบโดยเปรียบเทียบกับประเทศคู่แข่งในอนาคต

2.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1) เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการส่งออกและรายได้เปรียบโดยเปรียบเทียบของไทย

รายงานทิศทางการเศรษฐกิจและการค้าไทยโดยฝ่ายวิจัยเศรษฐกิจรายสาขา สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย ซึ่งมีคณะวิจัย คือ ญักฐพงษ์ ทองภักดี และคณะ (2542) ได้ทำการวิจัยโดยมีส่วนหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับแนวโน้มการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งวิเคราะห์ความสามารถในการแข่งขันของสินค้าไทยในตลาดโลก โดยพิจารณาเป็นระบบสินค้าที่สำคัญ โดยใช้ดัชนี RCA เป็นเครื่องมือวิเคราะห์รายได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ และเลือกสินค้าส่งออกที่สำคัญจากสินค้าที่มีมูลค่าการส่งออกมากกว่า 12.5 พันล้านบาทในช่วงปี 2536-2538 เปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงของค่าความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบระหว่างช่วงการเปลี่ยนแปลงในช่วงที่มีการชะลอตัวการส่งออก พิจารณาการเปลี่ยนแปลงของสัดส่วนการตลาดของสินค้าในตลาดสหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และสหภาพยุโรป นับตั้งแต่ปี 2529 เป็นต้นมาพบว่า การส่งออกของไทยที่เพิ่มขึ้นไม่เป็นเพียงการเข้าไปทดแทนช่องว่างของตลาดที่เหลือนั่น แต่เป็นการส่งออกที่สามารถแข่งขันกับประเทศผู้ส่งออกเดิม และสามารถเพิ่มส่วนแบ่งตลาดของสินค้าไทยให้สูงขึ้นได้ เมื่อพิจารณาจำนวนรายการสินค้าที่มีการเปลี่ยนแปลงพบว่า จากรายการสินค้าที่เลือกพิจารณาทั้งหมด 62 รายการ สินค้าส่งออกที่สำคัญส่วนใหญ่มีความสามารถในการแข่งขันที่สูงขึ้น ในระบบเวลาที่ทำการศึกษา ความสามารถในการแข่งขันที่เปลี่ยนแปลงไปของสินค้าส่งออกของไทย มีผลทำให้โครงสร้างการส่งออกเปลี่ยนแปลงไป คือ (1) ไทยมีความได้เปรียบสินค้าอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะในหมวดที่ใช้เทคโนโลยีและทักษะเข้มข้น (2) จากเดิมที่ไทยเป็นประเทศที่มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในสินค้าเกษตร แต่การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการส่งออกไปสู่สินค้าอุตสาหกรรม ทำให้ปัจจุบันไทยได้เปรียบสินค้าในหมวดเกษตรกรรมลดลง แต่อย่างไรก็ตามสินค้าในหมวดเกษตรกรรมยังเป็นสินค้าที่ไทยมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบอยู่ (3) ไทยยังไม่มีมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในหมวดอุตสาหกรรม โดยเฉพาะในหมวดที่ใช้เทคโนโลยีเข้มข้น แต่อย่างไรก็ตามสินค้าในหมวดนี้ยังเป็นสินค้าไทยที่มีค่า RCA เพิ่มขึ้น ส่วนการศึกษาการเปลี่ยนแปลงของส่วนแบ่งตลาดที่สำคัญ 3 ตลาดหลัก ได้แก่ สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และสหภาพยุโรป (ใช้ข้อมูลปี 2537-2539) พบว่าในช่วงปีดังกล่าว ขณะที่ตลาดทั้งสามมีการขยายตัว ไทยกลับไม่สามารถรักษาสัดส่วนแบ่งตลาดให้คงเดิมได้ ส่วนในปี 2540 ส่วนแบ่งตลาดในอเมริกาและสหภาพยุโรปมีทิศทางที่ดีขึ้น แต่ยังมีส่วนแบ่งตลาดที่น้อยกว่าในปี 2538 ส่วนในตลาดญี่ปุ่นยังคงมีส่วนแบ่งตลาดที่ลดลงมากกว่าปีก่อนหน้านี้

รายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์ของโครงการจัดทำรูปแบบผลกระทบของภาคอุตสาหกรรม อันเนื่องมาจากการเปิดเขตการค้าเสรีแบบทวิภาคีโดยสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (2547) ในหัวข้อของแบบแผนทางการค้าระหว่างประเทศของไทย ได้ทำการวิเคราะห์ขีดความสามารถใน

การแข่งขันของสินค้าไทยกับประเทศคู่ค้า โดยใช้ข้อมูลการส่งออกสินค้าระหว่างประเทศของทั้งโลกในช่วงปี 2539-2543 โดยคำนวณดัชนี RCA ของสินค้าตามระบบ HS 2 พิกัดแรก ซึ่งมีสินค้าจำนวน 99 กลุ่มสินค้า ผลการศึกษาทำให้สามารถแบ่งกลุ่มสินค้าของไทยออกเป็น 5 กลุ่ม คือ (1) กลุ่มที่มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ และความได้เปรียบเพิ่มขึ้น(ค่า RCA มากกว่า 1 และมีค่าเพิ่มขึ้น) มี 6 หมวดสินค้า คือหมวด HS 11 หมวด HS 16 หมวด HS 25 หมวด HS 55 หมวด HS 69 และหมวด HS 80 สัดส่วนมูลค่าการส่งออกสินค้ากลุ่มนี้ต่อการส่งออกทั้งหมดของไทยไม่สูงนักคือ เพียงประมาณไม่ถึงร้อยละ 1 ยกเว้นในหมวด HS 16 เท่านั้นที่มีสัดส่วนการส่งออกร้อยละ 3.7 ของมูลค่าการส่งออกสินค้าทั้งหมดของไทยและมีการเปลี่ยนแปลงค่า RCA ที่มากกว่าสินค้าในหมวดอื่นๆ (2) กลุ่มสินค้าที่มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ แต่ความได้เปรียบน้อยลงมี 16 หมวดสินค้า ซึ่งส่วนใหญ่เป็นสินค้าที่ใช้ทรัพยากรธรรมชาติเข้มข้น และสินค้าที่ใช้แรงงานเข้มข้น เมื่อพิจารณาสัดส่วนการส่งออกพบว่าสินค้าส่วนใหญ่มีสัดส่วนการส่งออกที่ต่ำในการส่งออกรวมของไทย (3) กลุ่มสินค้าที่ไม่มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบแต่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น มี 19 หมวดสินค้า โดยสินค้าในกลุ่มนี้มีความหลากหลายคือ มีทั้งสินค้าที่ใช้ทรัพยากรธรรมชาติเข้มข้น สินค้าที่ใช้แรงงานเข้มข้น และสินค้าที่ใช้เทคโนโลยีเข้มข้น สินค้าในกลุ่มนี้ส่วนใหญ่มีสัดส่วนการส่งออกค่อนข้างต่ำคือประมาณร้อยละ 1 และต่ำกว่า แต่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น(4) กลุ่มสินค้าที่มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบแต่ความได้เปรียบนั้นมีค่าคงที่ คือสินค้าในหมวด HS 85 (electrical, electronic equipment) และสินค้าในหมวด HS 84 (nuclear reactors, boilers, machinery, etc.) ซึ่งมีสัดส่วนการส่งออกมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 17.55 และ 20.42 ของการส่งออกรวมของไทยในปี 2543 (5) กลุ่มสินค้าที่ไม่มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบและเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ลดลง มี 16 หมวดสินค้า สินค้าในกลุ่มนี้ทั้งหมดมีการส่งออกที่ต่ำมากโดยการส่งออกรวมของสินค้าทั้ง 16 ประเภทนี้มีสัดส่วนเพียงร้อยละ 2.75 ของการส่งออกของไทย

2) งานวิจัยเกี่ยวกับการส่งออกและความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบของไทย

อิสระพล คันทร (2534) ศึกษาวิเคราะห์ศักยภาพการส่งออกสินค้าไทยไปสหรัฐอเมริกา วัตถุประสงค์ในการศึกษาคือ (1) เพื่อศึกษาโครงสร้างทางการผลิตและการส่งออกสินค้าไทยไปสหรัฐฯ (2) เพื่อศึกษาถึงความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบสินค้าไทยที่ส่งออกไปสหรัฐฯเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศผู้ส่งออกอื่นๆ (3) วิเคราะห์ถึงปัจจัยที่มีผลต่อการขยายการส่งออกสินค้าไทยไปสหรัฐฯ (4) เพื่อเสนอแนวทางแก้ไขหรือปรับปรุงการส่งออกสินค้าไทยไปสหรัฐฯ เพื่อให้เกิดการพัฒนากการส่งออกสินค้าไทยมีขีดความสามารถสูงขึ้น โดยศึกษาสินค้าส่งออกสหรัฐฯที่สำคัญ 26 ชนิด โดยใช้ข้อมูลช่วงปี 2523-2531 ในการพิจารณาศักยภาพการผลิตและการส่งออกนั้น

พบว่าในด้านการผลิต ภาคอุตสาหกรรมมีการขยายตัวเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง และยังมีการผลิตสินค้าเพิ่มขึ้นในสินค้าหลายๆ ชนิดจากเดิมที่มีอยู่เพียงไม่กี่ชนิด ส่วนสินค้าเกษตรกรรมมีการขยายตัวในอัตราต่ำ มีสินค้าที่มีความสำคัญทางการผลิต เช่น ยางพารา ข้าว และสินค้าเกษตรกรรมแปรรูป เช่น อาหารทะเลกระป๋อง และสับปะรดกระป๋อง สำหรับภาคการส่งออก สินค้าอุตสาหกรรมมีบทบาทสำคัญต่อการส่งออกสหรัฐฯ โดยมีสัดส่วนถึงร้อยละ 80 ของมูลค่าส่งออกรวม ขณะที่สินค้าเกษตรกรรมมูลค่าการส่งออกไปยังสหรัฐฯ ขยายตัวเพิ่มขึ้น แต่มูลค่าต่อการส่งออกรวมกลับมีสัดส่วนลดลง

ผลการวิเคราะห์แบบจำลองส่วนแบ่งตลาดคงที่ : CMS สินค้าที่มีการขยายการส่งออกไปสหรัฐฯ โดยส่วนใหญ่เป็นผลจากการแข่งขัน มี 16 ชนิด สินค้าที่มีการขยายการส่งออกโดยส่วนใหญ่เป็นผลจากการขยายตัวของตลาด 5 ชนิดผลจากการขยายตัวของตลาดและผลส่วนประกอบของสินค้านี้มี 3 ชนิด

ในการพิจารณาถึงความได้เปรียบของสินค้าทั้งหมด 25 ชนิด ปรากฏว่าไทยมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในสินค้า 25 ชนิด แยกเป็นสินค้า RCA มีแนวโน้มเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น 14 ชนิด และแนวโน้มค่า RCA เปลี่ยนแปลงลดลง 11 ชนิด

ชูชาติ เผ่าหนอง (2536) ศึกษาการวิเคราะห์เปรียบเทียบการส่งออกสินค้าของไทยและยุโรปตะวันออกไปยังประชาคมยุโรป โดยเลือกสินค้าที่ไทยส่งออกไปยังประชาคมยุโรปมีมูลค่ามากที่สุด 15 อันดับแรก ในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2529-2533 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคือ การหาค่าดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ (Revealed Comparative Advantage: RCA) ของ Balassa (1965) นอกจากนี้ยังพิจารณาถึงส่วนแบ่งตลาด เพื่อศึกษาว่าผลของการเปลี่ยนแปลงสัดส่วนการส่งออกของไทยและยุโรปตะวันออกนั้นเกิดจากการเปลี่ยนแปลงของอุปสงค์นำเข้าโดยรวมของประชาคมยุโรป (ผลจากการขยายตัวของตลาดส่งออกโดยรวม) หรือเกิดจากการเปลี่ยนแปลงสัดส่วนการส่งออกของประเทศที่ทำการส่งออก (ผลจากการแข่งขัน) ผลการศึกษาพบว่าสินค้าที่ส่งผลกระทบต่อการค้าส่งออกของไทยได้แก่ สิ่งทอและเสื้อผ้าสำเร็จรูป ผลิตภัณฑ์จากพลาสติก เฟอร์นิเจอร์และเครื่องประดับ และผลิตภัณฑ์จากไม้ เพราะเป็นสินค้าที่ยุโรปตะวันออกได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการผลิตมากกว่าไทย และมีความสามารถในการแข่งขันเพิ่มขึ้น ส่วนสินค้าเกษตรซึ่งได้แก่ เนื้อสัตว์บรรจุกระป๋อง ยางและผลิตภัณฑ์จากยาง สัตว์น้ำแช่แข็งของไทย แม้จะมีผลการแข่งขันลดลงในตลาดยุโรปแต่สินค้าดังกล่าวไทยยังมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบมากกว่ายุโรปตะวันออก สำหรับสินค้าอื่นๆ ได้แก่ เครื่องใช้ไฟฟ้าและชิ้นส่วน รองเท้า ส่วนประกอบเครื่องจักรกล ไทยเสียเปรียบโดยเปรียบเทียบกับยุโรปตะวันออกบางประเทศแต่สินค้าประเภทผักและพืชมีหัว ผักและผลไม้กระป๋อง อัญมณีและเครื่องประดับ ผลิตภัณฑ์จากหนัง

และของเล่น ไทยมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการผลิตมากกว่ายุโรปตะวันออกทุกประเทศ เพราะสินค้าดังกล่าวของไทยมีความสามารถในการแข่งขันในการครองตลาดเพิ่มขึ้นในปี พ.ศ. 2533

ชัยฤทธิ์ มติภักดี (2541) ศึกษาความสามารถในการแข่งขันของสินค้าส่งออกไทยในประเทศพัฒนาแล้ว ทำการศึกษาสินค้า 53 รายการ โดยแบ่งเป็น 5 กลุ่มสินค้าตามปัจจัยสำคัญในการผลิตตามวิธีของ Tyers และ Philips (1984) การวิเคราะห์ที่ใช้แนวคิดจากแบบจำลองส่วนแบ่งตลาดคงที่ (Constant Market Share Model) และแนวคิดเกี่ยวกับความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบที่ปรากฏ (Revealed Comparative Advantage) ซึ่งใช้ข้อมูลการนำเข้าของประเทศพัฒนาแล้ว 23 ประเทศจากประเทศไทย และจากทั่วโลกในปี 1984 1987 1990 และ 1993 แทนการส่งออกของประเทศไทยไปประเทศพัฒนาแล้ว และการส่งออกของประเทศต่างๆ ไปประเทศพัฒนาแล้ว ผลการศึกษาในส่วนแรกพบว่าโดยทั่วไปประเทศไทยมีความสามารถในการส่งออกที่ดีในประเทศพัฒนาแล้ว การส่งออกเติบโตอย่างรวดเร็ว และเข้าสู่ตลาดได้ทั้งๆที่ในตลาดมีความต้องการนำเข้ลดลง นอกจากนี้การขยายตัวของการส่งออกอย่างรวดเร็วของประเทศไทยปรากฏว่าเป็นผลเนื่องมาจากผลของความสามารถในการแข่งขันที่เพิ่มขึ้น สำหรับผลส่วนประกอบสินค้า และผลการกระจายตลาดโดยส่วนใหญ่ไม่ปรากฏว่าเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญ

ในส่วนที่สองผลการศึกษาความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบแสดงให้เห็นว่า การขยายตัวของการส่งออกเป็นไปตามการเปลี่ยนแปลงขององค์ประกอบปัจจัยในการผลิตของไทย กลุ่มสินค้าที่ใช้ทรัพยากรทางการเกษตรยังคงเป็นสินค้าส่งออกหลักของประเทศ โดยอัตราส่วนของมูลค่าการส่งออกสำหรับสินค้าเหล่านี้มีค่าสูง นอกจากนี้สินค้าที่ใช้แรงงานเป็นปัจจัยสำคัญในการผลิตเป็นกลุ่มที่มีความสำคัญสำหรับประเทศไทย สำหรับสินค้าที่ใช้ทรัพยากรมนุษย์และเทคโนโลยีที่อาจจะไม่สอดคล้องกับแนวคิดเรื่ององค์ประกอบปัจจัยการผลิต และความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบ แต่ปรากฏว่ามีอัตราการเติบโตที่สูงมาก แสดงถึงการเริ่มเปลี่ยนเข้าสู่การมีความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบในสินค้าที่ใช้ทรัพยากรมนุษย์และเทคโนโลยีเป็นปัจจัยหลักของเศรษฐกิจไทยที่เริ่มปรากฏตัวขึ้นในบางสาขาการผลิต

ทรงศักดิ์ ศรีบุญจิตต์ และคณะ (2543) ศึกษาความสามารถเชิงแข่งขันทางการค้าของกุ้งแช่แข็งไทย และประเทศคู่แข่งสำคัญในตลาดโลก โดยใช้การวิเคราะห์ดัชนีการได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ (Revealed Comparative Advantage: RCA) และดัชนีการใช้ต้นทุนภายในประเทศ (Domestic Resource Cost : DRC) การศึกษาในส่วนแรกเลือกวิเคราะห์ 2 ตลาดหลัก คือ ตลาดประเทศสหรัฐอเมริกา (พิจารณาปี พ.ศ.2533-2542) และตลาดประเทศญี่ปุ่น (พิจารณาปี พ.ศ.2537-2541) ผลการวิเคราะห์พบว่า การค้ากุ้งของประเทศไทยในตลาดประเทศสหรัฐฯ ยังมีความ

ได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในกึ่งแข่งขันรวม แต่เมื่อแยกย่อยดูตามประเภทและขนาดกึ่งพบว่า สำหรับกึ่งแข่งขันประเภทเด็คหัวปกเปลือกและกึ่งประเภทอื่นๆ ไทยยังมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ ส่วนกึ่งแข่งขันทั้งเปลือก (แยกตามขนาด) พบว่าไทยเสียเปรียบโดยเปรียบเทียบในทุกขนาดกึ่งในระยะหลังสำหรับประเทศเม็กซิโก ได้เปรียบแข่งขันทางการค้าในกึ่งขนาดใหญ่ ประเทศเอกวาดอร์ได้เปรียบโดยเปรียบเทียบสำหรับกึ่งแข่งขันขนาดเล็ก ส่วนการค้ากึ่งของไทยในตลาดญี่ปุ่น พบว่าไทยมีความเสียเปรียบทางการค้ากึ่งสดแช่แข็งมาโดยตลอด และมีแนวโน้มที่จะเสียเปรียบเพิ่มขึ้น

สายฝน ตระกลสุทรัพย์ (2543) ศึกษาความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบการส่งออกข้าวของประเทศไทยในปี 2539-2539 โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของการตลาดและการส่งออกข้าวของไทย วิเคราะห์ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ(RCA)ของไทย และประเทศคู่แข่ง คือสหรัฐอเมริกา อินเดีย เวียดนาม จีน และปากีสถาน โดยทำการศึกษา 2 กรณีคือ กรณีพิจารณาเปรียบเทียบสินค้าทุกประเภทที่ส่งออก และกรณีพิจารณาเปรียบเทียบเฉพาะสินค้าเกษตรที่ส่งออก และวิเคราะห์การขยายตัวของการส่งออกข้าวของไทย โดยใช้แบบจำลองส่วนแบ่งการตลาดคงที่ (Constant Market Share : CMS) โดยใช้ข้อมูลเกี่ยวกับการค้าข้าวในระหว่างปี 2529-2539 ผลการศึกษาความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ ปรากฏว่าทุกประเทศที่ศึกษามีค่า RCA มากกว่า 1 แสดงว่าทุกประเทศมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในสินค้าข้าวทั้ง 2 กรณีศึกษาโดยไทย สหรัฐอเมริกา เวียดนาม จีน และปากีสถาน มีแนวโน้มความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ลดลง ยกเว้นประเทศอินเดีย ที่มีแนวโน้มความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่เพิ่มขึ้น ส่วนผลการศึกษาของแบบจำลองส่วนแบ่งการตลาดคงที่ การขยายการส่งออกข้าวของไทยมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น โดยจากปัจจัยภายนอกคือการขยายตัวการส่งออกทั้งหมดของโลก และการกระจายตลาดที่ทำให้ไทยมีการขยายตัวการส่งออกข้าวสูงกว่าอัตราเฉลี่ยการส่งออกข้าวของโลก ส่วนผลที่ทำให้การขยายการส่งออกข้าวไม่เพิ่มเท่าที่ควร เป็นผลจากปัจจัยภายในประเทศคือ ผลจากการแข่งขันที่แท้จริง และการปรับการส่งออกของไทย

ณัฏฐร กลสินทร (2544) ทำการศึกษาความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบของผลิตภัณฑ์ข้าวโพดหวานของไทยในตลาดส่งออกที่สำคัญ วัตถุประสงค์ของการศึกษาเพื่อศึกษาโครงสร้างตลาดและพฤติกรรมการแข่งขันของผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ข้าวโพดหวาน รวมทั้งศึกษาความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบของการผลิตผลิตภัณฑ์ข้าวโพดหวานของประเทศไทยกับประเทศคู่แข่งคือ ประเทศสหรัฐอเมริกา ในตลาดส่งออกที่สำคัญของประเทศไทยคือ ประเทศฮ่องกง กลุ่มประเทศสหภาพยุโรป และประเทศเกาหลีใต้ จากการศึกษาพบว่า โครงสร้างตลาดอุตสาหกรรมข้าวโพดหวานในประเทศไทยเป็น โครงสร้างตลาดกึ่งแข่งขันกึ่งผูกขาด (Monopolistic Competition) โดยในอดีตการกระจุก

ตัวมีแนวโน้มลดลง โดยมีอัตราส่วนการกระจุกตัวของอุตสาหกรรมอยู่ในระดับปานกลาง ในการวิเคราะห์ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบใช้แนวความคิดของค่าดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (RCA) และจากการวิเคราะห์ค่า RCA ของประเทศไทยและประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่ามีค่ามากกว่า 1 แสดงว่าทั้ง 2 ประเทศมีความสามารถในการผลิตตามความเชี่ยวชาญในการผลิตผลิตภัณฑ์ข้าวโพดหวาน นอกจากนี้ยังได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบค่า RCA ของประเทศไทยและประเทศสหรัฐอเมริกาในตลาดประเทศฮ่องกง ตลาดกลุ่มประเทศสหภาพยุโรป และประเทศเกาหลีใต้ จากการศึกษาพบว่าประเทศไทยมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบเหนือกว่าประเทศสหรัฐอเมริกาในตลาดกลุ่มประเทศสหภาพยุโรป และประเทศเกาหลีใต้ ยกเว้นประเทศฮ่องกง แต่จากแนวโน้มอัตราการขยายตัวในการส่งออกทั้ง 3 ตลาดดังกล่าว จะพบว่าประเทศไทยมีอัตราการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง

พาสิริ พุทธิโกสิน (2544) ทำการวิเคราะห์ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบเชิงแข่งขันของอุตสาหกรรมปลาหมึกกระป๋องของประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อศึกษาสภาพทั่วไป โครงสร้างการผลิต การส่งออกของอุตสาหกรรมปลาหมึกกระป๋องของประเทศไทย เปรียบเทียบระหว่างช่วงก่อนและหลังการเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยน และศึกษาความได้เปรียบเชิงแข่งขันของอุตสาหกรรมปลาหมึกกระป๋องของประเทศไทย โดยเปรียบเทียบกับประเทศคู่แข่งที่สำคัญคือ ประเทศฟิลิปปินส์และอินโดนีเซีย ในการศึกษาความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบและค่าดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (RCA) ในช่วงปี พ.ศ. 2537-2542 ส่วนการศึกษาความได้เปรียบเชิงแข่งขันใช้แนวคิดและทฤษฎีความได้เปรียบเชิงแข่งขันของ Michael E. Porter จากการศึกษาพบว่าประเทศไทยมีความได้เปรียบเหนือประเทศฟิลิปปินส์และอินโดนีเซีย ในทุกปัจจัยกำหนดความได้เปรียบเชิงแข่งขัน ยกเว้นปัจจัยด้านสภาวะปัจจัยการผลิตในประเทศ ในส่วนของการขาดแคลนวัตถุดิบและค่าจ้างแรงงานที่เพิ่มสูงขึ้น ส่งผลให้ประเทศไทยมีศักยภาพในการส่งออกโดยมีค่า $RCA > 1$ ในทุกตลาดส่งออกสำคัญทั้งก่อนและหลังการเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยน ในขณะที่ประเทศฟิลิปปินส์และอินโดนีเซียไม่มีศักยภาพในการส่งออกโดยมีค่า $RCA < 1$ ในช่วงหลังการเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยนในตลาดออสเตรเลีย อย่างไรก็ตามในช่วงหลังการเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยนในประเทศไทยมีแนวโน้มค่า RCA ลดลงในตลาดสหภาพยุโรป แคนาดา ออสเตรเลีย และญี่ปุ่น เนื่องจากประเทศไทยเสียเปรียบประเทศคู่แข่งในด้านการขาดแคลนวัตถุดิบ และค่าจ้างแรงงานที่เพิ่มสูงขึ้น ประกอบกับประสพภาวะการแข่งขันที่รุนแรงและการกีดกันทางการค้าของประเทศผู้นำเข้า

อาการ เตรียมประจักษ์ (2544) วิเคราะห์ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการผลิตและการส่งออกยานยนต์ของประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของการผลิตและการส่งออกยานยนต์ รวมทั้งศึกษาความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบของอุตสาหกรรมยานยนต์ของประเทศไทยในด้านการผลิตและการส่งออก ตลอดจนศึกษาความสัมพันธ์ของความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในด้านการผลิตและการส่งออกยานยนต์ของประเทศไทย โดยเปรียบเทียบกับประเทศเกาหลีใต้ การวิเคราะห์ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบของอุตสาหกรรมยานยนต์ในด้านการผลิตโดยใช้แนวคิดเกี่ยวกับต้นทุนการใช้ทรัพยากรภายในประเทศ (DRC) พบว่าประเทศไทยไม่มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการผลิตยานยนต์ ในขณะที่ประเทศเกาหลีใต้มีความได้เปรียบ ส่วนการวิเคราะห์ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในด้านการส่งออก โดยใช้ค่าดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (RCA) ในการวิเคราะห์พบว่าประเทศไทยไม่มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกรถยนต์นั่งในตลาดโลกและตลาดสิงคโปร์ ในขณะที่ประเทศเกาหลีใต้มีความได้เปรียบในการส่งออกในตลาดดังกล่าว ส่วนการส่งออกรถยนต์สำหรับบรรทุกสินค้า ประเทศไทยมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในตลาดโลก ตลาดโปรตุเกส และตลาดเยอรมัน ในขณะที่ประเทศเกาหลีใต้มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออก เฉพาะในตลาดโปรตุเกสเท่านั้น แต่ไม่มีความได้เปรียบในตลาดโลกและตลาดเยอรมัน

มยุรัตน์ สุทธิทธิ (2546) ทำการวิเคราะห์ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบและความได้เปรียบเชิงแข่งขันของรถยนต์เพื่อการพาณิชย์ และรถยนต์นั่งของประเทศไทยและประเทศมาเลเซีย ในการศึกษาได้ทำการศึกษาถึงโครงสร้างและสภาพโดยทั่วไป ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกรถยนต์ 2 ประเภท ได้แก่ รถยนต์นั่งและรถยนต์เพื่อการพาณิชย์ และวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความได้เปรียบเชิงแข่งขันของประเทศไทยและประเทศมาเลเซีย ซึ่งจากการศึกษาพบว่า โครงสร้างอุตสาหกรรมรถยนต์ในประเทศไทย มีลักษณะเป็นบริษัทร่วมทุนกับต่างประเทศเข้ามาทำการผลิต ขณะที่ประเทศมาเลเซียมีโครงการรถยนต์แห่งชาติเป็นแกนนำในอุตสาหกรรม การผลิตจำหน่าย การส่งออกและนำเข้ารถยนต์ของประเทศไทยส่วนใหญ่เป็นรถยนต์เพื่อการพาณิชย์ ขณะที่ประเทศมาเลเซียเป็นรถยนต์นั่ง ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกรถยนต์นั่งและรถยนต์เพื่อการพาณิชย์ ไปยังตลาดโลกในช่วงปี 2535-2544 พบว่าประเทศมาเลเซียไม่มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกรถยนต์ทั้งสองประเภท ประเทศไทยมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกรถยนต์นั่ง การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความได้เปรียบเชิงแข่งขันพบว่าประเทศไทยและมาเลเซียมีความอุดมสมบูรณ์ในวัตถุดิบ ซึ่งส่วนใหญ่ยังเป็นปัจจัยพื้นฐานและปัจจัยทั่วไป อุปสงค์รถยนต์ภายในประเทศของไทยมีขนาดใหญ่และมีแนวโน้มการขยายตัวมากกว่าประเทศมาเลเซีย ผู้บริโภคทั้งสองประเทศมีความต้องการในสินค้าคุณภาพสูง สภาวะการ

แข่งขันภายในอุตสาหกรรมรถยนต์ไทยและมาเลเซียมีการแข่งขันสูง ดังนั้นสำหรับความได้เปรียบเชิงแข่งขันของอุตสาหกรรมรถยนต์ไทยโดยรวม จึงมีความได้เปรียบเชิงแข่งขันดีกว่าประเทศมาเลเซีย

คมสันต์ สิทธิชัย (2546) ทำการวิเคราะห์ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏและส่วนแบ่งการตลาดน้ำสับประรดของประเทศไทยในตลาดส่งออกที่สำคัญ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของการผลิตและการตลาดน้ำสับประรด วิเคราะห์ความได้เปรียบที่ปรากฏของประเทศไทยและประเทศคู่แข่งที่สำคัญ และวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงส่วนแบ่งการตลาด การวิเคราะห์ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบพบว่า ในช่วงก่อนวิกฤตและหลังวิกฤต ประเทศไทยและฟิลิปปินส์มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบเนื่องจากค่าความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบมากกว่า 1 แต่ค่าความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบมีแนวโน้มลดลง ส่วนประเทศอินโดนีเซียพบว่าความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบเพิ่มขึ้น ในการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงส่วนแบ่งการตลาดของประเทศไทยในประเทศสหรัฐอเมริกาในช่วงก่อนวิกฤตและหลังวิกฤตพบว่า มูลค่าการส่งออกเปลี่ยนแปลงลดลงซึ่งส่วนใหญ่เป็นผลมาจากการแข่งขัน รองลงมาคือผลจากการขยายตัวการส่งออกของโลก และผลจากการส่งเสริมการส่งออกตามลำดับ ส่วนผลจากการกระจายตลาดทำให้มูลค่าการส่งออกของประเทศไทยในตลาดสหรัฐอเมริกาเพิ่มขึ้น ส่วนผลการวิเคราะห์ถึงการเปลี่ยนแปลงส่วนแบ่งการตลาดของประเทศไทยในประเทศเนเธอร์แลนด์ พบว่ามูลค่าการส่งออกเปลี่ยนแปลงลดลงซึ่งส่วนใหญ่เป็นผลกระทบมาจากการแข่งขัน รองลงมาคือ ผลจากการส่งเสริมการส่งออกและผลจากการขยายตัวการส่งออกของโลก ตามลำดับ ส่วนผลจากการกระจายตลาดทำให้มูลค่าการส่งออกของประเทศไทยในตลาดเนเธอร์แลนด์เพิ่มขึ้น ส่วนผลการวิเคราะห์ถึงการเปลี่ยนแปลงส่วนแบ่งการตลาดของประเทศไทยในประเทศสเปนพบว่า มูลค่าการส่งออกเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น เป็นผลจากการกระจายตลาด ส่วนผลที่ทำให้มูลค่าการส่งออกของประเทศไทยในตลาดสเปนลดลง ส่วนใหญ่เป็นผลจากการขยายตัวการส่งออกของโลก รองลงมาคือ ผลกระทบมาจากการแข่งขันและผลจากการส่งเสริมการส่งออกตามลำดับ และส่วนผลการวิเคราะห์ถึงการเปลี่ยนแปลงส่วนแบ่งการตลาดของประเทศไทยในประเทศญี่ปุ่น พบว่ามูลค่าการส่งออกเปลี่ยนแปลงลดลง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผลมาจากการขยายตัวการส่งออกของโลก ส่วนผลจากการกระจายตลาดและผลกระทบมาจากการแข่งขัน ทำให้มูลค่าการส่งออกของประเทศไทยในตลาดญี่ปุ่นเพิ่มขึ้น